

Phong cách diễn đạt có sự lồng ghép thơ qua bài nói, bài viết của Hồ Chí Minh và vận dụng trong bài giảng Tư tưởng Hồ Chí Minh ở Trường Cao đẳng Sư phạm Bà Rịa - Vũng Tàu

Nguyễn Văn Tráng

Email: trangcdspvt@yahoo.com.vn

Trường Cao đẳng Sư phạm Bà Rịa - Vũng Tàu

689 Cách Mạng Tháng Tám,

thành phố Bà Rịa, tỉnh Bà Rịa - Vũng Tàu

Việt Nam

TÓM TẮT: Phong cách diễn đạt Hồ Chí Minh rất độc đáo. Nhiều bài nói, bài viết của Người được lồng ghép bởi những vần thơ, bài thơ hết sức tinh tế, khiến người nghe, người đọc đều dễ hiểu, dễ nhớ, dễ thuộc. Để tư tưởng Hồ Chí Minh thực sự thấm sâu trong tâm trí, hành động của mỗi người Việt Nam nói chung và sinh viên nói riêng thì nghiên cứu phong cách diễn đạt có sự lồng ghép thơ qua bài nói, bài viết của Hồ Chí Minh gắn với sự vận dụng vào bài giảng tư tưởng Hồ Chí Minh là cần thiết.

TỪ KHÓA: Diễn đạt, Hồ Chí Minh, phong cách, thơ.

→ Nhận bài 24/10/2022 → Nhận bài đã chỉnh sửa 15/12/2022 → Duyệt đăng 30/12/2022.

DOI: <https://doi.org/10.15625/2615-8957/12220318>

1. Đặt vấn đề

Phong cách diễn đạt Hồ Chí Minh rất độc đáo. Nhiều bài nói, bài viết của Người được lồng ghép bởi những vần thơ, bài thơ hết sức tinh tế, khiến người nghe, người đọc đều dễ hiểu, dễ nhớ, dễ thuộc. Vì thế, học tập, làm theo phong cách diễn đạt Hồ Chí Minh sẽ giúp chúng ta luôn vững vàng, tạo tiền đề thực hiện tốt công việc theo chức trách, nhiệm vụ; qua đó, hình thành trong mỗi người về lòng yêu nước, tự hào dân tộc, tinh thần phục vụ nhân dân và thấm nhuần đạo đức cách mạng.

Để tư tưởng Hồ Chí Minh thực sự thấm sâu trong tâm trí, hành động của mỗi người Việt Nam nói chung và sinh viên nói riêng thì phong cách diễn đạt, chuyển tải nội dung kiến thức tới người học giữ vai trò quan trọng. Mỗi bài giảng môn Tư tưởng Hồ Chí Minh có nhiều phương pháp diễn đạt, trong đó việc xen kẽ những vần thơ được khái quát từ tư tưởng của Người là cách thức truyền đạt giúp sinh viên dễ nhớ, dễ hiểu, dễ tuyên truyền, dễ học tập tư tưởng Hồ Chí Minh. Cho nên, nghiên cứu phong cách diễn đạt có sự lồng ghép thơ qua bài nói, bài viết của Hồ Chí Minh gắn với sự vận dụng vào bài giảng tư tưởng Hồ Chí Minh là cần thiết.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Phong cách diễn đạt và phong cách diễn đạt có sự lồng ghép thơ qua những bài nói, bài viết của Hồ Chí Minh

2.1.1. Phong cách và phong cách diễn đạt Hồ Chí Minh

Phong cách là cái riêng, cái độc đáo, có tính hệ thống, trở thành nền nếp ổn định của một người hoặc một lớp người, được thể hiện trong các mặt của cuộc sống. Tùy

theo năng lực, phẩm chất của mỗi người mà phong cách có những biểu hiện khác nhau. Phong cách chỉ những lối, những cung cách sinh hoạt, làm việc, hoạt động, xử sự tạo nên cái riêng của mỗi người. Ví dụ: Phong cách lao động mới, phong cách lãnh đạo, phong cách sống giản dị...

Ở mức độ cao hơn, phong cách được hiểu là những đặc điểm có tính chất hệ thống về tư tưởng và nghệ thuật, biểu hiện trong sáng tác của một nghệ sĩ hay trong các sáng tác nói chung thuộc cùng một thể loại. Ví dụ: Phong cách của một nhà văn, phong cách văn học nghệ thuật. Bên cạnh đó, nếu nhìn nhận một cách tổng thể thì phong cách của một con người phải được xem xét trên tất cả các lĩnh vực hoạt động xã hội rất đa dạng mà người đó tham gia. Theo Hồ Chí Minh, muốn đánh giá đúng một con người, không chỉ căn cứ vào người đó nói và viết như thế nào, mà quan trọng phải xem người đó làm như thế nào. Không phải chỉ trong quan hệ với một người, một việc, mà với nhiều người, nhiều việc khác cả trong quá khứ và hiện tại. Tóm lại, phong cách là lẽ lối, cung cách, cách thức, phong thái, phong độ và phẩm cách đã trở thành nền nếp ổn định của một người hoặc một lớp người, được thể hiện trong tất cả các mặt hoạt động như lao động, học tập, sinh hoạt, ứng xử, diễn đạt... tạo nên những giá trị, những nét riêng biệt của chủ thể đó.

Phong cách Hồ Chí Minh là phong cách của một người thầy vĩ đại của Cách mạng Việt Nam, một lãnh tụ thiên tài, một chiến sĩ lỗi lạc của phong trào giải phóng dân tộc, phong trào cộng sản và công nhân quốc tế; là

phong cách của nhà chính trị già dặn, một nhà ngoại giao từng trải, một tri thức uyên bác, một nhà nho sâu sắc, một hiền triết “đại trí, đại nhân, đại dũng”. Bên cạnh đó, chúng ta tìm thấy ở Người phong cách của một người bình thường như một nông dân trên đồng ruộng, công nhân trong nhà máy, như người cha, người bác, người ông trong gia đình mà bao người đã cảm nhận. Đó chính là nét đặc sắc của phong cách Hồ Chí Minh.

Phong cách Hồ Chí Minh rất đa dạng. Sự biểu hiện phong cách trong Hồ Chí Minh như là một hệ thống, một chỉnh thể. Nó bắt đầu từ suy nghĩ (phong cách tư duy) đến hoạt động thực tiễn (phong cách làm việc, phong cách diễn đạt, phong cách ứng xử) và cuối cùng là sinh hoạt thường ngày (phong cách sinh hoạt). Trong thế giới phong cách đa dạng ở Người, phong cách diễn đạt có thể tìm hiểu được qua những gì Người đã nói hoặc viết cho các đối tượng, bằng các thể loại và ở những thời kì khác nhau. Phong cách nói và viết của Người, nhìn chung đều có sự kết hợp hài hòa cái dân gian và cái bác học, cái cổ điển và cái hiện đại, giữa phong cách phương Đông và phong cách phương Tây, từ đó tạo thành sức cuốn hút mạnh mẽ đối với người nghe, người đọc. Bao giờ cũng vậy, mỗi khi nói hay viết, Hồ Chí Minh luôn xác định rõ chủ đề, đối tượng, mục đích của việc nói và viết, từ đó tìm cách nói, cách viết cho đúng chủ đề, cho phù hợp với đối tượng, nhằm đạt được mục đích đã đề ra. Đồng thời, cách nói và viết của Hồ Chí Minh luôn thể hiện sự chân thực, ngắn gọn; trong sáng, giản dị, dễ hiểu. Vì thế, việc tìm hiểu, học tập phong cách diễn đạt của Người rất có giá trị thiết thực trong thực tiễn đời sống nói chung và trong giảng dạy tư tưởng Hồ Chí Minh nói riêng.

2.1.2. Phong cách diễn đạt có sự lồng ghép thơ qua những bài nói, bài viết của Hồ Chí Minh

Hồ Chí Minh là hiện thân vĩ đại về hệ thống phong cách diễn đạt. Người nói tiếng nói của nhân dân, học tiếng nói của nhân dân, hay dùng ca dao, tục ngữ, thơ ca để diễn đạt ý tưởng. Ngôn ngữ của Hồ Chí Minh vì thế trở thành giá trị văn hóa dân tộc. Những bài nói, viết của Hồ Chí Minh là tài sản vô giá của Đảng và nhân dân ta. Những lời kêu gọi hùng hực khí thế bao chứa quyết tâm chiến lược của cả một dân tộc. Những lời chúc Tết được thể hiện bằng ngôn ngữ thơ của Người làm cho đêm giao thừa giữa năm cũ và năm mới thật thiêng liêng, ấm áp, chứa chan cảm xúc lòng người... Ở đó, ta bắt gặp trong Người phong cách diễn đạt có sự lồng ghép thơ cho mỗi bài viết, bài nói mà Người đã thể hiện. Cụ thể, trong thư gửi các đồng chí Trung Bộ năm 1947, sau khi Người trình bày hoàn cảnh khó khăn của dân tộc trong cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp xâm lược; Người mong muốn các đồng chí và đoàn thể

phải đoàn kết, thống nhất, tập hợp quần chúng nhân dân để đánh đuổi thực dân Pháp xâm lược, giải phóng đất nước. Người đã khái quát bằng ba câu thơ như lời dặn dò, chỉ bảo:

*“Sáng suốt, khôn khéo,
Cẩn thận, kiên quyết,
Siêng năng, nhất trí”*. [1, tr.76]

Trong tác phẩm: “Sửa đổi lối làm việc”, Người viết vào tháng 10 năm 1947, khi nói về “Tư cách của Đảng chân chính cách mạng” với 12 nội dung. Kết thúc, Người đã khái quát bằng hai câu thơ:

*“Muốn cho Đảng được vững bền
Mười hai điều đó chớ quên điều nào”*. [4, tr.250]

Trong bài phát biểu kết thúc buổi ra mắt của Đảng Lao động Việt Nam (ngày 03 tháng 3 năm 1951), khi nhấn mạnh vấn đề: “Đoàn kết chặt chẽ, đoàn kết lâu dài, cùng nhau tiến bộ”, Người đã dẫn chứng hai câu thơ của đại văn hào Lỗ Tấn để nói về người cách mạng và Đảng cách mạng:

*“Trợn mắt xem khinh nghìn lực sĩ,
Cúi đầu làm ngựa các nhi đồng”* [2, tr.185]

Người giải thích: “Nghìn lực sĩ” có nghĩa là những kẻ địch mạnh như Pháp hay Mĩ. Cũng có nghĩa là những khó khăn gian khổ. “Các nhi đồng” nghĩa là quần chúng nhân dân hiền lành, đông đảo. Cũng có nghĩa là những công việc ích quốc, lợi dân.

Trung tuần tháng 9 năm 1950 trên đường đi chiến dịch Biên giới, Chủ tịch Hồ Chí Minh ghé thăm một đơn vị thanh niên xung phong đang làm đường phục vụ chiến dịch. Khi nói chuyện với thanh niên, Người đã tặng bốn câu thơ:

*“Không có việc gì khó,
Chỉ sợ lòng không bền.
Đào núi và lấp biển,
Quyết chí ắt làm nên”* [3, tr.404]

Qua bốn câu thơ, Bác muốn nhắn nhủ thanh niên phải chú trọng bồi dưỡng về chí khí cách mạng. Người cho rằng, thanh niên muốn thực hiện ước mơ, hoài bão cao đẹp, muốn làm được việc lớn ích nước, lợi dân thì trước hết phải tự mình nâng cao chí khí, tuyệt đối trung với nước, với Đảng, hiếu với dân. Đặc biệt là những bài thơ chúc Tết của Bác. Sau lời phát biểu chúc Tết ngắn gọn, bao giờ Bác cũng kết thúc bằng bài thơ. Có những đoạn thơ từ những bài thơ chúc Tết của Bác vẫn sống mãi với non sông:

*“Năm qua thắng lợi vẻ vang,
Năm nay tiền tuyến chắc rằng thắng to.
Vì độc lập, vì tự do,
Đánh cho Mĩ cút, đánh cho Ngụy nhào.
Tiến lên! Chiến sĩ đồng bào,
Bác - Nam sum họp, Xuân nào vui hơn”* [4, tr.426].

Những câu thơ trong đoạn cuối: “Tiến lên! Chiến sĩ đồng bào/ Bắc - Nam sum họp, Xuân nào vui hơn”, được Người nhắc lại trong bài nói chuyện tại buổi tiếp đoàn đại biểu Mặt trận Dân tộc giải phóng Miền Nam Việt Nam ra thăm miền Bắc ngày 28 tháng 02 năm 1969. Kết thúc bài nói chuyện, Hồ Chủ tịch tặng hai câu thơ:

“*Bao giờ Nam Bắc một nhà,
Việt Nam đại thắng chúng ta vui mừng*” [4, tr.447].

Cuối cùng là bản Di chúc thiêng liêng Người để lại cho toàn Đảng, toàn dân ta. Khi đề cập đến cuộc kháng chiến chống Mĩ cứu nước, Người khẳng định chiến tranh còn có thể kéo dài. Đồng bào ta có thể phải hi sinh nhiều của, nhiều người. Người đã dẫn chứng hai câu thơ để thể hiện sự quyết tâm đánh giặc Mĩ đến thắng lợi hoàn toàn:

“*Còn non, còn nước, còn người,
Thắng giặc Mĩ, ta xây dựng hơn mười ngày nay*”
[4, tr.511].

Tóm lại, những bài viết, những bài nói của Bác Hồ được khái quát bằng những vần thơ, những câu thơ, những bài thơ đã tạo nên sức sống, sự truyền cảm hứng, lay động trái tim hàng triệu người Việt Nam; tạo sự lan tỏa, nuôi ý chí khát vọng vươn lên của một dân tộc: Ý chí độc lập, tự do, thống nhất Tổ quốc; hình thành niềm tin, nhân cách ứng xử văn hóa giữa con người và xã hội. Vì thế, việc vận dụng phong cách diễn đạt từ Người có giá trị thiết thực trong những bài giảng tư tưởng Hồ Chí Minh.

2.2. Vận dụng phong cách diễn đạt có sự lồng ghép bằng thơ qua bài giảng tư tưởng Hồ Chí Minh cho sinh viên Trường Cao đẳng Sư phạm Bà Rịa - Vũng Tàu

Tuyên truyền, giáo dục tư tưởng Hồ Chí Minh cho sinh viên luôn là vấn đề cần thiết không chỉ trong chương trình đào tạo mà còn là nhiệm vụ chính trị ở Trường Cao đẳng Sư phạm Bà Rịa - Vũng Tàu. Việc tuyên truyền, giáo dục tư tưởng Hồ Chí Minh được thông qua các bài giảng của giảng viên. Khi lên lớp, mỗi giảng viên đều thể hiện phong cách diễn đạt khác nhau để chuyên tải nội dung tư tưởng Hồ Chí Minh đến sinh viên. Tuy nhiên, việc lồng ghép thơ gắn với từng chi tiết nội dung bài giảng ở giảng viên còn rất hạn chế. Không ít giảng viên khi đề xuất vấn đề này còn từ chối thực hiện bởi thiếu kỹ năng vận dụng phong cách diễn đạt. Tư tưởng của Người rất phong phú, uyên bác; sức hấp dẫn, lôi cuốn, thu hút lòng người hết sức lớn lao về giáo dục tư tưởng, phẩm chất, năng lực cho con người vô cùng vĩ đại; nhưng hạn chế trong cách diễn đạt của giảng viên lại không như mục đích đặt ra. Vì vậy, việc tuyên truyền, giáo dục tư tưởng của Người đến sinh

viên còn nhiều bất cập. Để thực hiện sự lồng ghép bằng thơ qua mỗi bài giảng tư tưởng Hồ Chí Minh, chúng ta cần thực hiện các bước sau đây:

Thứ nhất: Phải phác họa bằng thơ qua mỗi nội dung chi tiết tư tưởng Hồ Chí Minh thành dữ liệu để vận dụng trong bài giảng tư tưởng Hồ Chí Minh.

Để thực hiện bước này, đòi hỏi giảng viên phải nắm chắc toàn bộ Giáo trình tư tưởng Hồ Chí Minh; nghiên cứu chi tiết nội dung cấu trúc từng chương và hình thành trong bản thân kỹ năng khái quát tổng thể tư tưởng của Người để phác họa thành thơ. Bên cạnh đó, giảng viên cần nghiên cứu, sưu tầm những bài thơ, câu thơ của Bác Hồ và những nhà thơ khác để làm kho lưu trữ, vận dụng trong giảng dạy tư tưởng Hồ Chí Minh. Ví dụ: Ở chương mở đầu (theo Giáo trình tư tưởng Hồ Chí Minh), phác họa nguồn gốc, giá trị, sức mạnh cách mạng, ý nghĩa của tư tưởng Hồ Chí Minh như sau:

Tư tưởng Hồ Chí Minh,
Mang tầm cao triết học.
Kim chỉ nam hành động,
Cho Đảng và Dân ta.
Quan điểm và toàn diện,
Kế thừa những tinh hoa.
Cha ông ta, nhân loại,
Làm cốt cách cho đời.
Định hướng cho cách mạng,
Thoát nô lệ, thực dân.
Xóa tan tàn phong kiến,
Thống nhất chung nước nhà.
Đường lối để tự do,
Dân cơm no, áo ấm.
Nước giàu mạnh, văn minh,
Phồn vinh và hạnh phúc.
Con đường dài ta bước,
Xua tan bóng quân thù.
Soi sáng trong đêm tối,
Tư tưởng Hồ Chí Minh.

(Nguồn thơ từ tác giả)

Ở chương 1, nghiên cứu, tìm hiểu và phác họa bằng thơ về hoàn cảnh lịch sử hình thành tư tưởng Hồ Chí Minh, ta phác họa như sau:

Người sinh ra, lớn lên bao biến động,
Tổ quốc mình ách đô hộ thực dân.
Sự khuất phục của triều đại phong kiến,
Đầy Việt Nam ta đến cõi cơ hàn.

Thời gian cuối thế kỉ mười chín,
Và những năm đầu thế kỉ hai mươi.
Thực dân Pháp đã trắng ta vợ vét,
Tài nguyên, sức người, sức của dân ta.

Sự áp bức không làm ta khuất phục,
Trỗi dậy, vươn mình của sự đấu tranh.
Làn gió mới của một cuộc cách mạng,
Sẽ vùng lên trong thế kỉ hai mươi...

Vũ khí của cha ông vẫn là giới hạn,
Thiếu đường đi và tổ chức chín muồi.
Cần lăm lăm một con đường cách mạng,
Mới, mở đường cho thắng lợi toàn dân.

Thế giới quanh ta bắt đầu xoay chuyển,
Đế quốc, thực dân là kẻ thù chung.
Cách Mạng Tháng Mười mở toang thời đại,
Quốc tế Ba, Luận Cương ánh sáng Lênin.

Biến đổi của đất nước và thời đại,
Được Hồ Chí Minh nắm bắt kịp thời.
Người tòa sáng soi vào hồn dân tộc,
Tìm ra con đường cứu nước Việt Nam.

(Nguồn thơ từ tác giả)

Đây chỉ là ví dụ minh họa trong nguồn dữ liệu mà tác giả đã phác họa bằng thơ qua toàn bộ Giáo trình Tư tưởng Hồ Chí Minh. Qua nguồn dữ liệu này, chúng ta có thể vận dụng trong bài giảng tư tưởng Hồ Chí Minh.

Thứ hai: Để sinh viên dễ dàng khái quát, hiểu và nhớ được vấn đề cốt lõi trong tư tưởng Hồ Chí Minh, giảng viên phải diễn đạt chân thực, cô đọng, xúc tích, ngắn gọn những nội dung cốt yếu trong tư tưởng của Người thông qua sự khắc họa bằng thơ.

Sự chân thực ở Bác thể hiện qua từng lời nói, phát biểu và từng bài viết đều bắt nguồn từ thực tế cuộc sống với những con số, những sự kiện đã được xem xét, kiểm tra, chọn lọc. Bao giờ Người cũng đem lại cho người đọc, người nghe lượng thông tin cao và chính xác. Chính tính chân thực đã làm nên sức thuyết phục cao của những bài nói, bài viết của người đối với người nghe, người đọc. Chân thực cũng là yêu cầu đầu tiên của Bác Hồ đặt ra đối với cán bộ, đảng viên khi nói, khi viết. Sự ngắn gọn trong cách nói, cách viết là một đặc trưng rất nổi bật ở Bác Hồ. Ngắn gọn trong cách nói, cách viết ở Bác là cô đọng, hàm súc, ý nhiều lời ít, không có lời thừa, chữ thừa. Với bài giảng tư tưởng Hồ Chí Minh, nếu giảng viên diễn đạt bài giảng trên cơ sở nội dung lấy từ tài liệu, giáo trình; cách diễn đạt bằng văn nói thì việc sinh viên lĩnh hội kiến thức, ghi nhớ tư tưởng của Bác Hồ phải mất nhiều thời gian, thậm chí có không ít nội dung sinh viên bỏ qua, khó tiếp thu, ghi nhớ. Do vậy, việc diễn đạt cô đọng, ngắn gọn, xúc tích tư tưởng của Người theo hình thức khắc họa bằng thơ sẽ giúp sinh viên dễ nhớ, dễ tiếp thu một cách nhanh chóng, hiệu quả nhất.

Ví dụ: Khi giảng dạy tư tưởng Hồ Chí Minh về vấn đề dân tộc thuộc địa, để diễn đạt tội ác mà bọn thực dân xâm lược gây nên cho các dân tộc thuộc địa, cách diễn đạt bằng thơ như sau:

Thông qua nhiều tác phẩm,
Do Người soạn thảo ra.
Người lên án mạnh mẽ,
Sự tàn bạo thực dân.
Chúng cướp quyền chính trị,
Vơ vét sức, của dân.
Nô dịch về văn hóa,
Làm mù chữ chúng ta.

(Nguồn thơ từ tác giả)

Tội ác của bọn thực dân, phong kiến đối với các dân tộc thuộc địa đã rõ ràng, vấn đề đặt ra là phải làm thế nào để thực hiện công cuộc cách mạng giải phóng các dân tộc thuộc địa (trong đó, trọng tâm là Việt Nam), thay cho việc diễn đạt bằng văn nói, ta khắc họa bằng thơ như sau:

Phương hướng Người xác định:
Để giải phóng dân tộc,
Chỉ có một con đường,
Theo chủ nghĩa xã hội.
Người định ra Cương lĩnh:
Làm tư sản dân quyền,
Và thổ địa cách mạng,
Vươn Cộng sản tương lai.
Trên con đường đã chọn,
Phải kết hợp cả hai:
Trước độc lập dân tộc,
Chủ nghĩa xã hội sau.
Hướng phát triển lâu dài,
Tới chủ nghĩa cộng sản.
Đảng Cộng sản lãnh đạo,
Đoàn kết mọi người dân.
Phải đấu tranh cách mạng,
Đánh đế quốc, thực dân,
Đánh phong kiến triệt để,
Khẳng định con đường đi.

(Nguồn thơ từ tác giả)

Thứ ba: Để sinh viên dễ nhớ, dễ hiểu, thúc đẩy việc học tập và làm theo tư tưởng đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh, thông qua việc nghiên cứu, tìm hiểu chi tiết tư tưởng Hồ Chí Minh, giảng viên phải diễn đạt bài giảng sao cho trong sáng, giản dị, dễ hiểu, gắn kết bằng những câu thơ khắc họa tư tưởng của Người.

Sự trong sáng, giản dị, dễ hiểu của Bác qua các bài nói, bài viết thể hiện sự trong sáng về ý tưởng và văn phong, giản dị trong cách trình bày và dễ hiểu với người nghe, người đọc. Bác sử dụng những ngôn từ quen

thuộc, dù đó là những vấn đề của cuộc sống chiến đấu, lao động hằng ngày hay những vấn đề lớn của đất nước. Vì thế, khi diễn đạt tư tưởng Hồ Chí Minh qua mỗi bài giảng thông qua việc khắc họa bằng thơ, chúng ta cần chuyển tải đến sinh viên tư tưởng của Người bằng những ngôn từ thật trong sáng, giản dị, dễ hiểu. Làm sao để mỗi khi âm thanh tiếng thơ phát ra từ bài giảng của giảng viên đã lay động trái tim mỗi sinh viên về tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh. Ta bắt gặp ở sinh viên nét trong sáng, tươi vui và sự cảm nhận yêu thương, tình đoàn kết hiện lên trên mặt, tỏa sáng trong tâm các em. Có như vậy, việc lĩnh hội tư tưởng Hồ Chí Minh mới thực sự đem lại thiết thực, hiệu quả. Ví dụ: Sau khi giảng giải tư tưởng đạo đức cần, kiệm, liêm, chính của Hồ Chí Minh để khắc sâu tầm quan trọng về những phẩm chất đạo đức này, ta lồng ghép những vần thơ của Người như sau:

*“Trời có bốn mùa: Xuân, Hạ, Thu, Đông.
Đất có bốn phương: Đông, Tây, Nam, Bắc.
Người có bốn đức: Cần, Kiệm, Liêm, Chính.
Thiếu một mùa, thì không thành trời.
Thiếu một phương, thì không thành đất
Thiếu một đức, thì không thành người”* [3, tr.631].

Với những câu thơ trên, Bác đã đúc kết đức: cần, kiệm, liêm, chính là những phẩm chất cần phải có của mỗi con người, giống như quy luật tất yếu của tự nhiên. Mỗi người, nhất là những người có vị trí ảnh hưởng đối với xã hội, đối với cộng đồng phải luôn phấn đấu, tu dưỡng, rèn luyện và thực hành theo bốn đức: Cần, kiệm, liêm, chính; thiếu một đức tính cũng không thành người. Những lời dạy của Hồ Chí Minh về vai trò của cần, kiệm, liêm, chính đối với sự phát triển toàn diện con người cho đến nay vẫn còn nguyên giá trị. Đây là những cơ sở khoa học, cách mạng để Đảng ta vận dụng trong chỉ đạo xây dựng đội ngũ cán bộ, đảng viên vừa có đức, vừa có tài, vượt qua mọi cám dỗ, khó khăn để phụng sự Tổ quốc, phụng sự nhân dân.

Với sinh viên, khi giảng viên diễn đạt bằng thơ về đạo đức cách mạng: cần, kiệm, liêm, chính của Hồ Chí Minh đã giúp các em thấy được sự trong sáng, gần gũi, dễ hiểu về phẩm chất đạo đức cách mạng trong tư tưởng của Người. Qua đó, giảng viên đã lay động trong tâm khảm của mỗi sinh viên, giúp sinh viên hình thành nhân cách của bản thân về đạo đức cách mạng, nguyện sống và làm việc theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh.

Bên cạnh đó, khi diễn đạt phẩm chất đạo đức “Trung với nước, hiếu với dân”, sau khi giảng giải tư tưởng Hồ Chí Minh về phẩm chất đạo đức này, giảng viên khái quát bằng thơ như sau:

“Trung”, “hiếu” - vốn truyền thống,
Của dân tộc Việt Nam.
Hồ Chí Minh kế tục,
Xây đạo đức ngày nay.

Trung là trung với nước,
Với con đường đi lên.
Nguyện suốt đời phấn đấu,
Đảng, cách mạng Việt Nam.
Hiếu là hiếu với dân,
Phải thương dân trước hết.
Tin và phục vụ dân,
Phải lấy dân làm gốc...

Là cán bộ cách mạng,
Phải nắm vững dân tình.
Phải hiểu rõ dân tâm,
Vì dân sinh, dân trí.

(Nguồn thơ từ tác giả)

Với cách diễn đạt này, giảng viên đã giúp sinh viên nắm chắc những điểm cốt lõi về tư tưởng đạo đức “Trung với nước, hiếu với dân”; hiểu khái quát về nguồn gốc tư tưởng và nội dung chính của tư tưởng. Trên đây là những dẫn chứng sơ lược về việc vận dụng phong cách diễn đạt bằng thơ theo tư tưởng Hồ Chí Minh vào một số nội dung bài giảng cho sinh viên ở Trường Cao đẳng Sư phạm Bà Rịa - Vũng Tàu. Việc ứng dụng phong cách diễn đạt này đã giúp sinh viên tiếp nhận tư tưởng Hồ Chí Minh dễ dàng hơn; nắm vững hơn kiến thức môn học và hình thành trong sinh viên một niềm tin, niềm tự hào lớn lao về tư tưởng Hồ Chí Minh.

3. Kết luận

Phong cách diễn đạt của Hồ Chí Minh đã vượt qua giới hạn của sử dụng ngôn ngữ thông thường và trở thành nghệ thuật giàu khả năng chinh phục, thấm sâu vào tâm hồn mỗi người dân Việt Nam. Trong giai đoạn hiện nay, phong cách diễn đạt của Hồ Chí Minh vẫn còn nguyên giá trị thực tiễn, vẫn là những bài học quý giá đối với tất cả mọi người, nhất là đối với giảng viên làm công tác nghiên cứu, thông tin, tuyên truyền, giáo dục lý luận chính trị cho sinh viên. Việc vận dụng phong cách diễn đạt của Người bằng sự lồng ghép thơ cho bài giảng tư tưởng Hồ Chí Minh là việc làm thiết thực trong công tác giảng dạy, tuyên truyền tư tưởng Hồ Chí Minh cho sinh viên; giúp sinh viên không những lĩnh hội kiến thức từ bài giảng, mà còn học tập phong cách diễn đạt trong học tập và ứng xử trước xã hội và cuộc sống.

Tài liệu tham khảo

- [1] Hồ Chí Minh, (2000), Toàn tập, tập 5, NXB Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
- [2] Hồ Chí Minh, (2000), Toàn tập, tập 6, NXB Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
- [3] Hồ Chí Minh, (2011), Toàn tập, tập 6, NXB Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
- [4] Hồ Chí Minh, (2000), Toàn tập, tập 12, NXB Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
- [5] Bộ Giáo dục và Đào tạo, (2018), *Giáo trình Tư tưởng Hồ Chí Minh*, NXB Chính trị Quốc gia Sự thật.
- [6] Đảng Cộng sản Việt Nam, (2011), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI*, NXB Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
- [7] Đặng Xuân Kỳ (Chủ biên), (2004), *Phương pháp và phong cách Hồ Chí Minh*, NXB Lí luận Chính trị, Hà Nội.
- [8] *Lời Bác dạy ngày năm xưa*, (2022), <http://binhthanh.hochiminhcity.gov.vn>.
- [9] Mạch Quang Thắng, (2022), *Phong cách diễn đạt Hồ Chí Minh*, <http://m.tapchiquotd.vn>.
-

HO CHI MINH'S STYLE OF EXPRESSION IN INTEGRATING POETRY THROUGH SPEECHES AND WRITINGS AND ITS APPLICATION IN TEACHING HO CHI MINH THOUGHT AT BA RIA - VUNG TAU COLLEGE OF EDUCATION

Nguyen Van Trang

Email: trangcdspvt@yahoo.com.vn
Ba Ria - Vung Tau College of Education
689 Cach Mang Thang Tam,
Ba Ria city, Ba Ria - Vung Tau province,
Vietnam

ABSTRACT: *Ho Chi Minh's style of expression is unique as many of his speeches and writings are integrated with rhyming verses and poems, making it easy for listeners and readers to understand, remember and memorize. In order for Ho Chi Minh's thought to really penetrate into the mind and actions of every Vietnamese people in general and students in particular, it is necessary to study the expression style that integrates poetry through speeches and writings of Ho Chi Minh in association with the application of Ho Chi Minh's thought in lectures.*

KEYWORDS: Expression, Ho Chi Minh, style, poetry.